

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTOI SZÁLLÁS :
belső magyarutca 408 szám alatt.

Megjelen a lap hetenkint négyszer n. m. Vasárnap, Kedden, Csütörtökön és Szombaton.
Ara évnegyedre 3 ft o. é. Hirdetési ár: négyhasábas sorát először 7 kr, másodsor 6 kr, harmadsor 5 kr. o. é. s minden hirdetés után 30 kr helyeződik. Előfizetés s hirdetés s kiadó-hivatalnál kezelik.

KIADÓ-HIVATAL :
Könyvutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Kolozsvár, dec. 7-kén 1861.

A ma miénk; ki tudja, a holnap. Szóljunk még egy szabad szót úgy, a mint az lelkünkben és, s aztán várjuk be az események fejlődését.

Minden odamutat, hogy közigazgatásunkban változás lesz. Resignatio! Nyugalom! hadd jöjjön a változhatatlan. Tegyük úgy, mint alkotmányos s politikailag érett férfiakhoz illik. Válaszszuk mindig a kisebb rosszat, tegyük bármi jót, a mit tehetünk. De egyetértőleg cselekedjünk, hogy valódi nyomaték legyen.

Azt mondják, hogy katonai törvényszékek fognak felállítani. Ismét csak csöndességet ajánlok. Jelszavunk mindig a törvényesség volt. Lehetetlen, hogy a mi eddigi eljárásunkat gáncsolni lehessen. Ha törvényszék itél felettünk, minket, kik hazánk ősi szent törvényeinek valánk hű védői, lehetlen bármi törvénynek védelem nélkül hagynia. Csak legyünk egyetértők s maradjunk nyugodtan, hogy magunktartásának valódi nyomaték legyen.

Régi tisztviselőket látunk itt-ott csapatokban gyűlőngeni. Egyik gonosz kíváncsisággal kérdezi: vajjon lemondanak-e a főkörmányszéknél az alkotmányos tanácsosok, titkárok; a másik bőv nadrágot húzott; a harmadik a Process-Ordnungot tanulmányozza; a negyedikről azt mondják, hogy adminisztratorságra van kinevezve; a székelőföldi hatóságok főnökeit a „Siebenbürger Bote“ már megnevezte, majd jönnek a r. egyeiek stb. Mindezekben nagy változás előjeleit kell látnunk. Azonban helyéről, a mig elegendő ok nincs, senki se távozzék; melyik az az ok, nem sokára kifejti az idő. Várjuk be annak teljességét.

A bécsi lapok egyike épületes leczkét adott egy 1847-et valló testvérhoni lapnak. „Csak a val ne ámitsák a conservatívek magukat, ugymond, hogy az 1791-i sarkalatos törvényeket, vagy 1847-et viszszerterhet Magyarországra. Ez az országállam eszméjével meg nem fér. Erről szó sem lehet.“ S ha a nyers fán azt mivelik, mint leszen az asznak dolga? — kérdezhetnők mi is erdélyiekül. Ha Magyarországnak erre van kilátása, mi történik majd velünk, régen hét, most tiz főbűnű (hat egyenlő joggal bíró vallású és négy nemzeti!) országgal. Azonban ez megbecsülhetetlenül őszinte és jókor jött felvilágosítás. A ki még illusiokban élt — ha ez hivatalos kutatóból eredett — ez által tökéletesen kiabrándulhatott. Registráljuk, vessük mélyen lelkünkbe, s tőrjünk békében; egyesüljünk akaratan; várjunk reménységgel, hogy magunktartásának jelentése, nyomaték legyen.

Vajjon mi lesz törvénykezésünkkel? Az év elején a régi erdélyi perrendtartást fogadta el a megyék egy része; később az országbírói értekezletre tértünk át; most már ismét, hír szerint, a volt rendszert belenne elrendelve: mi lesz magánjogi, mi büntetőjogi pereinkkel, kik itélendik el polgári és igazságügyeinket, a jó Isten tudja! Mit várjunk, hová, merre evezünk, ki mondja meg? Senki, senki sem tud biztos utmutatást adni. Várjunk az eseményekre. Ha cél nem lehetünk magunkban, az eszközzel tesszük szerint bannak. De mi legyünk egyesek s valódi értékük szerint, önmystificatio nélkül mérlegeljék a történetadókat. A mi igaz, kivívja magát. Az életrevalóság nélküli eszme és rendszer megélni nem képes.

A közigazgatási nyelv, a sajtó s a törvények, a mik szerint fogunk kormányoztatni, szintugy agasztják a kedélyeket. Nem sokára látni fogjuk ezek sorsát is. Lassankint veszteszszük el bár a várerődtéseket vagy egyszerre, bajnok védőknek helyöken kell állani, védekezni s győzelmet remélni még akkor is, midőn az utolsó őrtorony fellobbant.

Azt mondják: nyelvünk kisoroztatandjék eddigi helyéről, férfaink javát-javát eltávolítják, nemzeti viseletünk keresztül fog nézetni, tán üldözés tárgyává lesz. Tegyük fel ellenkezőjét; de legyünk készen erre is. Ez se bántson, tőrjünk el békén; drága hazánk, imádott nemzetiségünk mindent érdemel mitőlünk.

A miket elmondék, az mind a fának a külső

kérgéhez, leveléhez, apró lombozatához, a diónak a héjához hasonlít; a dolgoknak külső formáját képezi: a fa dereka, gyökere, életmagva mi bennünk, a mi romlatlan természetünkben, nemzeti erős jellemünkben van.

Igen, jellem a földolog a természetben, a művészetben, a nemzeti és polgári életben. Jellem nélkül nem szép a táj, nincs nemesítő befolyása a művészetnek, nem bir valódi erkölcsi becsével az ember. Jellem a férfi fűdisze, a lélek legszebb ékessége. Csak akkor ér valamit egy nemzet is, ha saját jellemé van, s azt jó és rossz napokban, századok zivatarai közt híven, tisztán megőrizni képes. Minél gonoszabbak az idők, annál romlottabbak az erkölcsök, s minél nagyobb megpróbáltatások között örzi meg az egyén és nép saját jellemét, s marad magával következetes, annál méltóbb, hogy éljen, s annál bizonyosabb, hogy életét, illő szerepkörét kivívja, polgári jóllétét s szabadságát megszerezni képesé lesz.

„Tu ne cede malis“ — ki nem tudja közülnk Horatius eme szép szavait.

Ezt ajánlom én hazámfiainak a bekövetkező esélyekkel szemben, és a bizalmat; igen, a bizalmat a kormány loyálisában, törvényeinkben, kivált pedig önmagunkban! Történjék meg annak, a mit érinték, egy része, történjék meg mind, teljesedjék azon alakban, vagy nagyobb mérvűleg: támaszkodjunk enlelkünk erejére, jellemünk legyen megingathatlan, hazánkat és annak ősi törvényeit tisztelni s azokért élni halmi soha meg ne szűnjünk. E lélek- és jellem-erő lesz azon erős köszirt, melyhez a mi és nemzetünk hányatott élethajóját kikötte, el nem sodorathatunk a haboktól s nyugodtan várhatjuk be a komor éj virradását.

Az északi szél fű, a szélkakas délnek fordítja arcát. Ha szélvész és fagy közeledik, meleg szobában sütközik vagy köpenyét a hideg felé fordítja a könnyű természet: mi legyünk következetesek, elszántak szolgálói hazánkat, maradjunk rendíthetetlenül a törvény zászlói alatt a mig lehet, s készek minden perczen ősi tűzhelyeinkhez visszatérésre, szántóföldeink mivélésére.

Lapszemle.

Papiu Ilarianu urak a „Gazetta“ ból általunk is átvett cikkei nemcsak lapunk hasábjain fejtették ki egy egész kis irodalmat. Azon propaganda, melyet jassy-i levelezünk minapában oly tárgyavattottan ismertett, talál módot arra, hogy az elletünk szórt rágalmak, történelmünk és törvényeink elferdítése, a Papiu-féle handabandák betolakodjanak a mivelt külföldi irodalmába is. Egy ilyen kísérlet lesz éles bonczése alá külföldön élő tudós és törhetlen lelkű hazánkfiak b. Jósika Miklós a „M. Sajtó“-hoz Brüsszelből nov. 30-ról írt cikkében, melynek szorosán a tárgyra vonatkozó része itt következik: „En ezen urat (Papiut) — írja b. Jósika — soha sem vettem komolyan, s hacsak a román lapokban gyakorolná a gymnastikát, tessék elhinni, kisebb gondom is nagyobb volna, mint vele még tréfából is bajoskodni. Hanem van Pap Sándor urnak egy egészen francziára átesinált, Páris nélkül élni sem tudó és abba a Bukurestbe menni sehoggy se akaró elvrokna; ezen franczia román az, kinek eselszövényeire s fondorkodásaira illő egy kis világot deríteni.

Egy igen eszes belga hölgy azt írta egykor egy barátjának: „Nincs érzékenyebb és sebezhetőbb lény a világon mint én, ha azokat bántják kiket szeretek.“

Igy vagyok én hazámra nézve. A mi ellenem történt hoszu viszontagságos életbenem, a mit türtem és szenvedtem, mitől megfosztattam st. st. mindezt könnyen feledni s megbocsátani tudom. De van valami a mit soha sem türtem hallgatva, és mig lehet, türni soha sem fogom, s ez az, a mi hazám s hazámfiak összesége ellen történik. Azért ha látom, hogy ellenünk valaki, mérgezett nyilakkal vív, ha a mindig meggyőző szent és nyílt igazság rendítő szava helyett, hazugságokkal, ámitásokkal s rágalmakkal vív; akkor irigylem az apostolokat, kik a világ minden nyelvén tudták az igazság szavát hirdetni, s a pásztorbotl kezükben, a bálványokat leverni százados talapjaikról s helyökebe az igét tölteni, melyről St. János mondja: „et verbum caro factum est.“

De térünk vissza tárgyükhoz. Párisban egy bizonyos ur, Pap Sándor urnak bukuresti cikkeit s más irodalmi dolgozatát, tituló brochure, matiére crude-nek tekintvén, abból Párisban kicsiszolt és parfümizott cikkeket penderít, s ezek azok s csak per tangentem Pap Sándor ur, melyekről itt szólni akarok.

Tudva van, mondtam is már, hogy a román vagy in-

kább roumain elnevezést a derék franczia író Vaillant kezdte, mint szintén az irodalomban kissé jártasabb előtt tudva van, hogy a román historia a többi újdonszlított közt, a lángeszű Michelet műve, ki egy bojár leányát bírja nejl, s hogy ezen történelem oly valami ezira dolog: hogy unser-eins, még a mesés kornak történelmét sem meré ily cavalierement pertractálni.

Ugyanazon laissez aller, ugyanazon, hogy is nevezük, fere obrazu könnyelműség van mindenben, mit ezen urak a külföld elé tálnak.

A párisi Illustrationban, megjelenik egy lovas szobor, mely Mihály Hospodárt, lovón, magyar öltözetben, s magyar arczczal, tündeti föl. Szép alak! nem lehet tagadni: csak az a baj, hogy mi Orteliust s abban Nagy Mihály-nak eredeti képét ismervén, azt találjuk, hogy az egy igen becsületes jámbor pópához hasonlít, de biz egy csöppet sem az Illustrationban papiroson lovagló heroshoz.

Ilyen forma transfiguratio meg keresztül Ráduly vajda is. Még a mult századból ismert egyének is mint Aristides és Themistokles szerepelnek.

Azt kérdem én már most: lehet-e ember a világon ki ezt komolyan vegye?

Igen; de jó uraim, nem ott a baj! Ezen történeszek igen jól tudják, hogy az ily phantasmagoriakkal nálunk bizony még a 10 éves gyermeket sem tiltetik föl; hanem ők így okoskodnak. A mit románul írunk, az a román népnek szól, szükség, hogy a fiatalság ezzel és ilyen historiával ismerkedjék meg, utóljára majd elhiszi s esküszik rá. A külföld pedig, ezideig oly édes keveset foglalkozott főleg az erdélyi románokkal, hogy, a mit most találunk eleje, azt fogja valónak tartani.

Ha a magyarok megúnják a mi calumniare audacter semper aliquid heret modorunkat, majd magyarul czafolnak meg s ezt a külföldön nem értik. — Nekünk pedig beszélhetnek a mit tetszik, egyik füllünkön be, a másikon ki-bocsátjuk; mi folytatjuk a ferdítést, rágalmat, nyílt igaztalanságot, mintha soha semmi sem mondatott volna ellenünk. Ha nagyban sarokba szoritának, akkor egy piouet-tet csinálunk s kisiklunk markaik közül.

A ki itt legkisebb nagytálat lát, annak, elébb emlékeztetőbe hozván, a szebeni és bukuresti curiosumokat és azokra szintannyi észszel, mint szigoru logicával s mérséklettel adott döntő feleletét Sándor, Szabó, Bethlen s Tót-nak stb. stb. a Nordban megjelent november 17-ről szóló cikke állításait mutatom be.

Taglaljuk kissé. E cikk, vagy levél főszűlt a régi erdélyi autonómiába helyhez. Merőben állítván, hogy Erdély mindig külön autonómiával bírt, magának választott fejedelmeket, a románoknak tehát joguk van, e régi autonómiát visszakövetelni. — De — és itt kezdődik a csiny, egyetlen árva szóval sínes mondva hogy a választott fejedelmek egytőlegykik tsögykeres magyar családok fiaai voltak; és jegyezzük meg ezt jól, egyetlen hanggal sínes elárulva, hogy épen ezen visszakívánt autonómia az, mely a románokat külön jogosított nemzetnek nem tekintette. Érintve sínesen, hogy mig nekünk ezen autonómia már csak azért sem kell, mivel a románokat fel nem akarta nemzetnek ismerni: addig a mi 48-diki törvényeink szavaiban s még inkább szellemében, benne van a tökéletes, föltétlen egyenjogúság, s következöleg addig is, mig ezt egyedül competens országgyűlés, pro superabundanti kimondaná, már implicite, a román fajnak, mint nemzetnek fölismerése is ki van mondva.

Nemcsak hogy rettegnek ezen urak a valóság-tól, hanem minden törekedéstük oda megy: hogy a külföld convictióit roszakaratulag meghamisítsák.

Olvassa bárki e nov. 17-diki bukuresti cikket végig, s azonnal egészen világosan látni fogja, hogy itt Erdélyt egy említettik, mint román provincia, az erdélyi autonómia úgy, mint a román nemzet százados gyakorlata, az erdélyi fejedelmek úgy, mint a román provinciában románok által választott román vajdák. — A ki nem hiszi, ismételjék, olvassa el e cikket, melyben a matiére crude Pap Sándortól, a szokott illustratio, párisi elvrokonától jő, s hol épen a reticentiákban fekszik az elferdítés. De e cikk többet is hevenyész: például: hogy Magyarország soha sem volt; és csak mi, a magyarok, szándékoznak abból egy még születendő nagy Magyarországot componálni.

Azt kérdem már most, ott áll-e még a XIX-dik században az európai tudomány s közvélemény, ily alaptalan állításokkal félrevezetni? És kérdem azoktól, kik a tudatlanság ily colossalis arányai mellett, az ily álomlátót, még eszesnek is neveztek: ugyan hol méltóztattak ezen ész fölfedezni? — Mi az erdélyi egyik lapban reprodukált puff-nak egész folyamában képtelenek valánk egy árva szikráját az észnek felfedezni s csak agyarkodó fanfanonádát rosz izlésű arrogantiát, és sajnos tudatlanságot láttunk. — Igy vagyunk mi pár szebeni individuummal is, kik annyira szeretnének dividálni! — No de nem! nem fog sikerülni: inkább mint valaha, együtt fogunk tartani.

De egy van a bukuresti nov. 17-diki cikkben, mit csak azért írunk ide francziánul, ne hogy rosz fordítással vádoltassunk.

Ime e passus, mely a románokhoz van intézve. a román cikkíró által!

La réserve est de commande pour un peuple né

törvények szellemében az érdekeltek igazolt vád alatt álló egyéneknek nem tekinthetők, s kizárásukat az 1791-diki törvényekre alapította, melyben én különben ide alkalmazható törvényt nem is tudok, mégis a méltóság főkapitány ur a kérdést ismét feltérve, az osztrák törvény rájárára vitte azt, s oly határozatot hozott, a mely az utóbbi törvényekkel is elvi ellentétben áll, s meg nem állható.

Nevelésben bizonyítja állításom valóságát, hogy az ugyan ily szintű egyoldalú vád miatt elfogott, de a királyi kormányzati rendeletre a közkereset végleges bevégezéig szabadon bocsátott s jelen volt b. t. Kiss János ura is nem alkalmazható ezen törvénytelen határozat; ugyan ilyen bélyegzett (patát) lévén az egyszemélyben vádló, bíró, tanu, osztrák Statsanwalt R. J. vádirata alapján Kiss J. ur is, de hiába! az jelenleg nagyon alkalmatlan óvás jelentő Brusz Ignácra s vele egy hajóba evező Fülöp Elekre mondatott csak ki az ellenlényemét nem tűrő, oetroyalt majoritás által a pereat.

Miután ezekből kivethetőleg ez ügyben csak „önként” és „nem törvény szolgált” a kimondott határozat alapján; miután ezen eljárás által tehát a törvény és az alkotmányos élet főjellege a szólásszabadság joga is megtámadott; nem tehetünk ki magamat jövőre hason méltatlanságnak, s önkényi tetszés szerinti nyomásnak, de a megtámadott törvény s alkotmányos szabadság tekintélyét is jövőre biztosítandó, ezen határozat ellen tünepélyes óvasomat nyilvánítom, s midőn azt szóról szóra jegyzőkönyvre ígattatni kívánom, egyszersmind azon jogos reményemet bátorodom kifejezni, miszerint a k. kormányzék ezen jogsérelemnek orvosolását mielőbb eszközölni.

Hogy úgyünk igazsága annál hűségesebb színben legyen a békéttűrő olvasó elé ecsetelve, szükségesnek véljük városi szolgabíró Szűcs János ur „separatum votumát” ide ígattatni, mint egy bizonyítványt Sz. J. loyalis, jellemes s alkotmányos gondolkodásának, ki, mint született román, megvetve a főkapitányi magas kegyet, saját önmeggyőződését ki merete mondani egy félrevezetett tömeggel szemben, a mely minden oly jó román hazafit, ki a törvényt tiszteli s annak alapját elismeri, „renegát”-nak cizmez, elárulva ezáltal politikai kiskorúságát, melyet a reactionarius érdek saját hazájok s emberi érdekek ellen akar vezetni, a honnan mindig keserves a megterés.

Méltóságos főkapitány ur!

A Fogaras v. tisztségnek elnökségétől jelen hó 10-ről, és 238. E. sz. alatt ezen aláírással: Ó méltósága helyett Dregusanul v. kapitány a kiadott rendelet következtében, mint Fogarasváros szolgabírájának kötelességemre tétevé a jelen hó 18-kán tartott középponti b. gyűlésében egy az idézett rendelvénnyel csatolt névjegyzékben kiírt Fogarason lakó bizottmányi tagokat megnevezni: t. Brusz Ignác, és Fülöp Elek urak is, mint e névjegyzékben kiírt bizottmányi tagok, az idézett rendelvénnyel tartalma szerint: „jelentékeny és sürgős tárgyalásokban” résztvevők különösen meghívottak.

A főnemleltet urak, mint a központi bizottmány tagjai az illető értekezletben megjelenven, semmi ellenvetésre nem találtak, sőt Brusz Ignác egy bizonyos tárgyan óvását is jelentvén, méltóságod által el is fogadtatott, de midőn egy másik tárgyan is második óvasát jelenté: méltóságod által figyelmeztetve lón, mintha nevezett ur közkereset alatt lenne, s mint ilyesnek bejelentett óvasai el sem fogadtathatnának. Brusz I. a közkeresetek stadiumát meghatározó, s e vidékben még erejükben megtartott ausztr. törvényekre hivatkozván: méltóságod előbbeni állítását odamodostá, miként nevezett urat csak figyelmeztetni kívánta volna, hogy ha a bizottmányi tagoknak valamelyike által compromittálnak állíttatnék, az esetben bejelentett óvasai el nem fogadtathatnának, és F. E. ur is „mint ki ugyanazon egy hajóba evez” szinte nem lehetne feljogosítva az illető értekezletben résztvehetni. Ezen elnöki kifejezésből komoly, de minden parlamentarist jellem nélkül keletkezett vitaközlésből mltgód az nap mit sem enunciatálván, midőn másnap jelen hó 9-kén ismételtettek volna, hogy az az előtti rendkívüli alakot ne öltessék, és a drága időt is megnyerhessük, bátor valék azon tiszteletteljes megjegyzésem tenni, hogy miután mltgódnak elegendő oka lehetett Brusz Ignácot némi compromissumára figyelmeztetni szinte szükség lenne egyszersmind megállítani, ha Brusz Ignác, és Fülöp Elek urak a jelenértekezletben vehetnek-e részt vagy sem? mely megjegyzésemhez maga főtisztelendő vicarius Chyranianu János ur is csatlakozván, midőn maga Brusz Ignác is ugyanezen kérdés eldöntését követel; ideiglenes vidéki ügyész Romanu J. uram hajlandóbb volt alkudozásba is bocsátkozni Brusz Ignáccal, ha a csiklandós kérdés megoldására vonatkozó követelésétől elállana. Azonban B. I. ebbeli követelésétől elállani vonakodván, több-több halogatások után mltgód mégis felszólította Romanu J. urat, a nevezett uraknak compromissójára vonatkozó maga véleményét megtenni, ki is az ezen vidékben még erejében megtartott ausztriai törvényeknek mellőzésével egy 1791-ik évbeli t. cz. hivatkozván; maga véleményét kimondá: miszerint a nevezett urak, ezen értekezletben részt nem vehetnének, és mltgód a Romanu véleményéhez csatlakozott többségnek akaratát kifejezendő, ki is nyilatkozta: „miként Brusz Ignác és Fülöp Elek urak, mint megbélyegzettek (patái) a középponti bizottmány értekezletében részt nem vehetnek.

A többségnek ezen határozata ellen, némelyek óvasát jelentvén, magam bátor valék külön véleményemet jelenteni a következő alap okokból:

1. A Brusz Ignác és Fülöp Elek ellen indított kereset maga nembe legközelebből mltgód és az igazgatóhelyettes v. kapitány Dregusanul (reete Codru) ismerhette meg, s ha megbélyegzettek lettek volna, ugy a jelen hó 10-ről kelt és 238. E. sz. alatt kiadott rendelvénnyel csatolt névjegyzékben nevezett uraknak neveit egyszerűen kihagyva, jelen b. gyűlésbe meg sem hívatott volna, mely szerint az ausztriai törvényeknek megsértésével, az ilyszert botrányos nyílt meggyaláztatástól nevezett urak megkíméltek volna.

2. Ha az általános meghívás szinte hibából is történt, mint compromittáltak nevezett urak, mindjárt a gyűlés előtt

figyelmeztettek volna, hogy az illető értekezletben részt nem vehetnek, vagy midőn a gyűlésben a névjegyzék fel is olvastatott, mert miután B. I. urnak első óvasa elfogadtatott, a második óvasának bejelentése botrány nélkül el nem utasíthatott.

3. Maga Romanu uram is kétség alá vonta a nevezett uraknak compromissóját, midőn alkudozásokba bocsátkozott B. I. urral, véleményét ki nem mondani; ha a nevezett ur visszavonja azon követelését, mely szerint állítólagos compromissójára vonatkozó kérdésnek megoldását sürgette.

4. Ha ezen kérdés megoldásával igénybe vétettek volna az ezen vidékben még kötelező erővel bíró ausztriai törvények ugy nevezett urak nem találtattak volna illetékteleneknek, az értekezletben részt vehetni, míg az ellenük indított közkereset törvényszerűleg meg nem állítottatott volna. Azonban a hazai törvények szerint, ha a központi bizottmányok többsége, az említett 1791. évi t. cz. tudásával birt vala, (mert fájdalommal kell megemlítenem, hogy bizottmányunk többsége törvényismerettel nem bír), s annak tartalmáról némileg értesítetik bizonyos esetekben, oly könnyen félre nem vezetethetnék, bármily eseteknek érvényét véleményezni, s ily ismeretbiány előtt lehet-e a személy és becsületnek bármily biztonsága is?

Méltóságos főkapitány ur! Miután az annyiszor megnevezett urak mint bizottmányi tagok a gyűlésbe meghívatottak, és meg is jelentek, s miután állítólagos compromissójokra csak akkor figyelmeztettek, midőn ellenkező véleménybe lenni tapasztaltattak, sőt midőn még alkudozások is próbáltattak el, ha bár is a 18-diki gyűlésben kelletkezett komoly és parlamentarist jellem nélküli vitaközlések közt ezen szavakban: „nem született ember még, ki az én szavaimat elfacsarhassa.” Mltgód szinte gyarló csatlakozását kívánta kitüntetni: ily magasztos tulajdonnal egy földi halandó sem díszkedhetvén. Miután mltgód mindezeknek dacára oly többségnek véleményén alapította határozatát, mely törvényismerettel nem bírva az 1791-iki t. cz. kik értelmét soha sem is fogta fel, sőt annak felfogásával nem is foglalkozott soha; Brusz I. és Fülöp Elek uraknak állítólagos compromissójokra vonatkozólag, az ezen vidékben még érvényben tartott osztrák törvény szerint megállapítandó közkereset stadiuma mellőzésével, s a bizottmányi többségnek saját meggyőződésén kívül véleményezett s kimondott határozat ellen, külön véleményemet oly hozzáadással vagyok bátor tiszteletteljesen előterjeszteni: miszerint bizottmányunk többsége, sem ausztriai, sem hazai törvényeink ismeretével nem bírva, s következőleg saját meggyőződéséből törvényszerűleg mit sem tehetvén, hogy jövőre mindenkinek a személye és becsülete, minden hasonló megtámadások ellen elegendőleg biztosítva lehessen, a jelen középponti bizottmányoknak nagy számát elkerülhetetlen szükségesnek látom leszállítandónak egy olyan száma, melyben a többség a lehetőségig bírjon törvényismerettel, ezen leszállításnak szükségét mltgód is belátta, midőn annyiszor nyilatkozott, „hogy mily kevés az értelmiség e vidékben”, s hol maga a szervezésre vonatkozó utasítás szerint is a bizottmányi tagok számának minimuma 50 levén meghatározva; csak könnyebben lehetne reményleni, ugyanannyi értelmesség egyénből egy oly központi bizottmányt alakíthatni, melyben a nemzetiségek, ugy, mint a személy s becsület biztonsága is ne legyen jövőre kitéve oly visszaéléseknek, mely csak egy vastag számon alapuljon, annak tudatosságát felhasználandó minden legitimitásnak lerombolására, éppen akkor, a midőn a román nemzetnek életérdekeiben áll a hatalom feje, s mivel nemzetek előtt is bebizonyítani, elegendő erejét, s képességét, alkotmányos s törvényes szabadságát élvezhetni; egyedül ezen uti vezethetvén bennünket egy biztosabb révpárta.” Mltgód is legszentebb feladatának a közjónak kivételét tűzvén ki, s meg levén győződve az értelmiségnek csekély számáról; erősen remélem, hogy a legnagyobb készséggel méltóztatni fog ezen külön véleményemet az e tárgyan beadott óvasos iratokkal egyetemben legfőbb helyre fölterjeszteni. Levén sat.

Szűcs János
v. sz. bíró.

KÜLÖNFÉLÉK.

— A „Wiener Ztg” és a „Sürgöny” bécsi levelezője egyhangulag megczáfólják azon hirt, mintha az államminiszterium nem akarná a költségvetést a birodalmi tanács elé terjeszteni. A kérdés eldöntésével csak az ő felsége haza-vételére várnak. Azonban a „Presse” szerint az előterjesztés nem azért fog történni, mintha a miniszterium kölesont akarna, hanem hogy az alkotmányos rendszernek új és lényeges bizonyosságát adja.

— A „Sürg.” levelezője biztos adatok nyomán állítja, hogy az állam számvetése nem áll oly rossz lábon, mint közönségesen hiszik. A pénzügyminiszterium hat hónapra el van látva a szükséges összegekkel. A birodalom minden részeiből oly pontosan foly be az adó, mint ritkán ennekellette; s a deficit, melyet a lapok 90 millióra tettek, ténylegesen alig rug ötvenre. A dolgok ily állása mellett nem csoda, ha az államminiszterium a budget tárgyalása dolgában a birod. tanácsunkról nem fogadt el feltevéseket.

— Királyi Pál Pestváros volt főjegyzője ő felségéhez folyamodott, hogy az ellene rendelt hűtlenségi per legkegyelmesebben megszüntetessék. A m. udv. kancellária, mint biztosan hiszik, pártolól fogja e folyamodványt ő felsége elé terjeszteni.

— A m. kir. udv. főkanclerár és gr. Forgács Ágoston Esztéregemre njon kinevezett adminisztrátora nem-hogy testvérek volnának, de még csak nem is rokonok. A „Sürg.” bécsi levelezője szerint az egy családnak két ága még 1444 körül vált el egymástól.

— A „Donau Ztg” új éven kezdve megszűnik önálló külön lap lenni. A „Wiener Ztg” esti lapjává alakul át. Előbb a volt a híre, hogy a szintén rokon elvt „Fortschritt”-tel egyesülnek; mi azonban ugy látszik, nem valósul.

— Az augsburgi „Allgemeine” ízetlennek mondja azon hirt, mintha Bécsben szándékoznék átköltözni.

— A „Sürg.” újdonságirója Hollósi L. Kornélia

asszonyának szinpadról visszalépését constatirozott ténynek mondja elannyira, hogy már utódja iránt is történetek intézkedések. Ugy hallja, hogy Brenner k. a. fogná felváltani.

— A „M. S.” szerint Stühler porosz kir. udvari építész a napokban Pesten volt s új tervet mutatott be az academia épületéhez. Azonban más hírek szerint a tervek megvizsgálására kinevezett 9 tagu bizottmány Henszmann Imre tervét a belső felosztásra nézve már egyhangulag elfogadta, s a külalakzatot illetőleg is 6 tag nyilatkozott mellette.

— A m. tud. társaság még folyó évi június 10-i üléséből javaslatot terjesztett a m. kir. helytartótanács elé, egy hazánk építészeti és műemlékeinek fentartására felállítandó országos központi bizottság iránt. A helytartótanács oct. 28-i üléséből válaszolja, hogy egy archeologiai bizottság engedélyezése iránt még aug. 29-ről felterjesztett tett legfelsőbb helyre s a legm. határozat leérkezése után nem fog kézni ez intézet azonnali életbeléptetése iránt maga részéről is megtenni a szükséges intézkedéseket. Az academia ez intézményt örövendés tudásul vette.

— Rajacsiacs patriárka betegsége oly súlyos, hogy az „O. u. W.” szerint már koporsója is megrendeltetett s a temetési szertartásra nézve intézkedések tettek.

— Az államvaspálya-társaságnak átadott oravicai közszénbányák művelésével felhagytak, mivel túrlás közben arany- és ezüst-erekre találtak, melyeknek műveltetése a korona jogaihoz tartozik. (Valamint a jog engedélyezése is.)

— Bulovszky né legközelebből Magdeburg, Frankfurt, Posen, Altenburg, Erfurt, Meiningen és Lipse városokban vendégzerepelt. Ez utóbbi városban egy jótékony célú előadása 900 tallért jövedelmezett.

— Dr. Hein igazügyi miniszterre nevezetével egy-szerre egy oly rendjelt is kap, mely nemesi rang elnyerésével van összekötve.

— Kossuthnak a lapok által sokat emlegetett betegeskedésére vonatkozólag a „M. Sajtó” brüsseli levelezője b. Jósika Miklós következőleg ír: „Egy bizonyos hazánkfiáról darab idő óta a lapok azt a hirt közlik, hogy veszedelmes beteg; sőt egy német lap siránkozva már ki is tűzte a terminus praecusit, mikor sokaknak megnyugtatósára, bucsut veend a világtól. E szánakodó nép megnyugtatósára irhatom, hogy az a bizonyos hazánkfia beteg sem volt, sőt testben, lélekben épebb, egészségesebb, mint valaha.

— Azon kancellári körlevél, melyben a kinevezett vagy ezután kinevezendő főispánok, adminisztrátorok és kir. biztosok sorsa ő felsége nevében jövedőre is biztosítottak, a következő tartalmu: „Meltóztatott ő cs. s ap. kir. felsége f. é. nov. 15-ik napjáról kelt legmagasabb határozata szerint legkegyelmesebben tekintetbe venni azon méltánylást érdemlő készséget és ragaszkodást, melyet a vármegyéknek most ujra kinevezett, vagy ezután kinevezendő kormányzói, jelesen a főispánok és ezeknek helyettesei, a főispáni helytartók és kir. biztosok tanusítanak azáltal, hogy a jelen sok nehézségekkel összekötött viszonyok között a törvényes rendnek, és a vármegyéknek szintugy mint a sz. kir. városoknál felbomlott engedelmisségnek helyreállításánál közremunkálásukat felajánlották, és ő cs. kir. felsége megegyezőleg ezen legkegyelmesebb elismeréssel egyszersmind meghagyatni méltóztatott azt, hogy az említett megyei kormányzóknak jövő sorsa már most előre, és aképpen biztosítottassék, hogy a mennyire utóbb, az országási és közigazgatási rendszerben bekövetkező változások által jelen hivataluk netalan megszűnnék és számukra más a jelen hivatalos állás fokozatának és javadalmának megfelelő hivatali kijegyezni nem lehetne, fizetéseiknek használatában minden zárt időre való megszorítás nélkül rendelkezési állapotban hagyassanak és nyugalmazásuk esetére, nem a fenálló nyugalmazási szabályok szolgálatának kizárólagos szinormértékül, de az általuk szerzett érdemek esetről esetre vétsenek tekintetbe. Ezen kedvezéseket pedig csak azon esetben veszthessék el, ha hivatalaikról vagy bűnvádi eljárás következtében itélet által, vagy önnön hibájok miatt közigazgatási lemarasztalás és elbocsátás folytán fosztattak meg. Midőn tehát (mlgód) ezen legkegyelmesebb határozatról jövő sorsának biztosítása végett értesíteni volna szerencsém, kijelentem azon meggyőződésemet és várakozásomat, hogy a legfelsőbb kegyelem a vármegyék tisztelt kormányzóinak csak új ösztönül fog szolgálni arra, hogy fontos feladatukat minden más mellétekinteteknek elmozdítása mellett, szintoly elszánt, mint követhetessen törekvéssel, egy fejthessék meg, mint azt a királynak és hazának el nem választható közös java megkívánja.

Bécsben, 1861. Szentandrás-hó 23.

Lekötelezettje
gr. Forgács Antal.

POLITIKAI HIREK.

Az osztrák csapatoknak Sutturinába történt bevonulását illető közelebbi távirati jelentést a bécsi hivatalos lap következőképp magyarázza: „A dalmatiai polgári és katonai kormányzó részéről bekezeztet tudósítások szerint a hercegovinai fölkelők két különböző ponton útegeket állítottak fel, melyek valamint a török területre vezető ut, ugy Cattaro vizei felett is uralkodnak. Miután az Ausztria és a magas porta közti egyezmény szerint Sutturinában a statusquo semmiféle egyoldalú változtatásának előfordulni nem szabad, a felállított művek pedig a ragusai vidék és cattaroi kertület közti összeköttetés biztonságát veszélyeztetnék, a császári kormány kényszerítve érezte magát a felkelők vezéréhez, Vukalovich Lukácsához, azon felszólítást intézni, hogy a kérdésben levő útegeket bizonyos idő alatt távolítsa el, különben a határidő elmulta után a császári csapatok e célból be fognak avatkozni. A nevezett fölkelő főnök azonban megtagadta a hozzá intézett felszólítás értelmében teljesítendőket, minél fogva a ragusai cs. ki. brigáda parancsnoksága, a határidő nov. 30-dikán történt lejártá után, parancsot kapott, hogy a nevezett útegek eltávolítását kellő katonai erővel eszközölje s annak végeztével azonnal térjen vissza az innesső területre.” — Ezen tényleges beavatkozás Ausztria részéről oly nagyfontossága, s mindent kü-

